

A Koszovói Különleges Törvényszék

The Kosovo Specialist Chambers

NÉMETH FERENC



KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszaki kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

dr. Márkus László

Szöveggondozás:

Gorács Anikó

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Németh Ferenc, 2020.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2020.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.E-2020.87>

Összefoglalás: A Koszovói Különleges Törvényszék a közeljövőben jelentős szerepet fog játszani a nemzetközi és a koszovói politikában. Utóbbi esetében a büntetőeljárások politikai instabilitáshoz vezethetnek. Emiatt különösen fontos megismernünk a bírói fórum történetét, politikai hátterét, valamint szervezeti felépítését és működését.

Kulcsszavak: Koszovói Különleges Törvényszék, átmeneti igazságszolgáltatás, háborús bűncselekmények, EU, EULEX

Abstract: *The Kosovo Specialist Chambers will play a significant role in the upcoming period in international and Kosovo politics. As for the latter, the criminal proceedings could lead to political instability. It is therefore highly important to get to know the history and the political background as well as the structure and proceedings of the judicial forum.*

Key words: *Kosovo Specialist Chambers, transitional justice, war crimes, EU, EULEX*

BEVEZETÉS

A koszovói bel- és külpolitikát alapjaiban határozza meg a Koszovói Különleges Törvényszék (*Kosovo Specialist Chambers*, KSC), valamint a Különleges Ügyészség (*Specialist Prosecutor's Office*, SPO) egyre láthatóbbá váló tevékenysége. Ramush Haradinaj korábbi miniszterelnök háborús bűncselekmények elkövetésével való [meggyanúsítása](#) lemondásához és új parlamenti választásokhoz, míg Hashim Thaçi államfő és Kadri Veseli egykori házelnök vádiratainak [nyilvánosságra hozatala](#) a washingtoni Belgrád–Pristina magas szintű találkozó [elhalasztásához](#) vezetett. A hágai székhelyű intézmények jelentős társadalmi megosztottságot is okoznak: a Koszovói Felszabadítási Hadsereg (*Ushtria Çlirimtare e Kosovës*, UÇK) veteránszervezet [vezetőinek letartóztatása](#) tüntetéseket [idézett elő](#) Pristinában. Látható, hogy a szervek munkája jelentősen veszélyezteti a koszovói politika így is törékeny egyensúlyát: a nyomozási bíró (*pre-trial judge*) által 2020. november 5-én elfogadott vádemelés eredményeként Thaçi [bejelentette](#) lemondását. Újabb vádiratok nyilvánosságra kerülésével és a tárgyalások előrehaladtával pedig még hangsúlyosabb szerepet fog kapni a bírói fórum.

Egy-egy beidézés, vádemelés vagy elmarasztaló ítélet Koszovón belül belpolitikai válsághoz, nemzetközi kontextusban pedig az ország megítélésének negatív irányba történő elmozdulásához vezethet. Az, hogy a KSC és az SPO munkája a koszovói fegyveres konfliktus (1998–1999) során az UÇK meghatározó személyei által elkövetett bűncselekményekre irányul, a gerillaháború társadalmi/történeti megítélését ronthatja. Mivel a szervezet egykori vezetői Koszovó függetlenségének egyoldalú kikiáltása (2008) előtt és azt követően is betöltötték (és töltik be jelenleg is) a legmagasabb közjogi pozíciókat, elmarasztalásuk gyengíti a fiatal állam



legitimációját. Az UÇK egykori vezetőinek felelősségre vonása által kialakult válság pedig a nemzetközi színtérre is kihatással lehet: Szerbia narratívája – miszerint Koszovó bűnözőállamként, az UÇK egykori vezetőinek irányítása alatt működik – megerősödhet, amelyet az ország függetlenségét el nem ismerő, meghatározó nemzetközi pozíciókkal rendelkező országok (köztük Oroszország és Kína) is átvehetnek. Ez újonnan megakaszthatja az államelismeréseket, egyben pedig Koszovó integrációját a nemzetközi (intézmény)rendszerbe. Ezen potenciális következmények miatt a Törvényszék létrehozása és legitimálása politikai szempontból sem bizonyul(t) egyszerű feladatnak.

Az elemzés a magát „[átmeneti igazságszolgáltatási intézményként](#)” definiáló bírói fórum létrejöttének előzményein túl a szervezet tevékenységét és jogszabályi háttérét mutatja be.

A TÖRVÉNSZÉK LÉTREJÖTTÉNEK HÁTTERE

Az ENSZ Biztonsági Tanácsának (BT) 827-es [határozata](#) hozta létre 1993-ban a köznyelvben hágai Nemzetközi Törvényszék néven ismert bírói fórumot (*International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia, ICTY*). E nemzetközi büntetőbíróság feladata az volt, hogy feltárja és vizsgálja a jugoszláv dezintegrációs folyamatot kísérő fegyveres konfliktusok során elkövetett (háborús) bűncselekményeket, és felelősségre vonja azok elkövetőit. Az ICTY joghatósága a koszovói háború során történt eseményekre is kiterjedt: a Koszovó területén a koszovói albán népesség és egyéb kisebbségek (elsősorban a roma lakosság) ellen elkövetett háborús bűncselekményekért [hat szerb vádlottat](#) ítélt el, míg Slobodan Milošević egykori jugoszláv/szerb elnök az ellene folyó eljárás során meghalt. Az ICTY előtt koszovói albán, vagyis egykori UÇK katonai vezetők is megfordultak: Haradinajt a tanúvallomásokra alapozott bizonyítás ellehetetlenülése miatt első- és másodfokon is [felmentette](#) a testület, [hasonlóan](#) Fatmir Limaj korábbi miniszterelnök-helyetteshez.

Az ICTY joghatósága csak a fegyveres konfliktus aktív szakaszára terjedt ki, így az 1999. június 9-én megkötött technikai [fegyverszüneti megállapodás](#), az ENSZ BT 1244-es határozatának június 10-ei [meghozatala](#), illetve a NATO csapatok június 11-ei [bevonulása](#) utáni időszakra már nem. Ez azért aggályos, mert a háború lezárását követő heteket a Koszovó területén maradt kisebbségek (elsősorban a koszovói szerbek) elleni „bosszúhadjáratok” jellemezték. Az EBESZ és a Human Rights Watch emberi jogi szervezet 1999-es [jelentései](#), valamint a helyszínen tartózkodó újságírók – köztük a Daily Telegraph [tudósítója](#), Michael Montgomery – is [beszámoltak](#) a háború utáni atrocitásokról. E bűncselekmények feltárását és az elszámoltatást a csak megalakulóban lévő, a stabilitás megteremtését elsőszámú célként kitűző és kezdetben szakemberhiánnyal küzdő nemzetközi igazgatási szervezetek – köztük az Egyesült Nemzetek Ideiglenes Koszovói Közigazgatási Missziója (*United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, UNMIK*) – kezdetben elmulasztották. Ezért 2000-ben az ICTY egykori főügyésze, Carla Del Ponte [kezdeményezte](#) a bírói testület joghatóságának kiterjesztését, de sikertelenül.

Az igazi változást Del Ponte 2008-ban megjelent, jelentős visszhangot kiváltó visszaemlékezései indították el. Könyvében többek között szervkereskedelemmel [vádolja](#) az UÇK prominens alakjait (köztük Thaçit); szerinte az UÇK közel háromszáz koszovói szerbet tartott fogságban embertelen körülmények között, majd a háború finanszírozása és egyéni meggazdagodás céljából Észak- és Közép-Albánia területén folytattak szervkereskedelmet. A vádak valóságtartalmát Dick Marty, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése képviselőjének nevével fémjelzett nyomozás részben alátámasztani látszott.

A 2011-es [Marty-jelentés](#) valószínűsítette, hogy a koszovói háború alatt és után az UÇK tagjai valóban követtek el háborús bűncselekményeket, ezek között szervkereskedelmet is. A jelentés a potenciális áldozatok körét is kiszélesítette; eszerint az UÇK a koszovói albánok két csoportja – a politikai ellenfelek, valamint a szerbekkel való együttműködéssel vádolt albánok – ellen is követett el bűncselekményeket. Marty emellett a koszovói albán gerillahadsereget – különösen az ún. Drenica-csoportot és magát Thaçit – nemzetközi szervezett bűnözői körökkel is összefüggésbe hozta. További lépésként azt javasolta, hogy a 2008-ban [felállított](#), az UNMIK-tól jelentős igazságszolgáltatási kompetenciákat (köztük a háborús bűncselekmények felderítését) átvett EULEX folytassa ezen esetek kivizsgálását, és kezdődjön meg a felelősségre vonás.

Az Európai Unió Tanácsának Politikai és Biztonsági Bizottsága az EULEX működési tervének megváltoztatásával reagált a Marty-jelentésre: lehetővé tette, hogy 2011-ben a misszió keretein belül [létrejöhessen](#) egy különleges vizsgálóbizottság (*Special Investigative Task Force*, SITF). A SITF feladata átfogó bűnügyi nyomozás és vádemelés volt a jelentésben részletezett bűncselekményekkel kapcsolatban. A brüsszeli székhelyű és kizárólag nemzetközi személyzetből álló SITF közel hároméves vizsgálata¹ megerősítette a jelentésben foglaltakat; Clint Williamson, a SITF főügyésze szerint pedig „[meggyőző mennyiségű](#)” bizonyíték állt rendelkezésre ahhoz, hogy megkezdődhessen a vádiratok benyújtása. Megállapításra került továbbá, hogy az elkövetett bűncselekmények – köztük a jogellenes fogva tartás, deportálás, kínzás és emberölés – nem magánszemélyek saját indíttatásból elkövetett tettei voltak; azok „szervezett formában” és szisztematikusan zajlottak, és ez indokolja az emberiesség elleni bűncselekményekért való felelősségre vonást is. Így a vizsgálóbizottság nemcsak igazolta, hanem „[először vetette ügyészi felülvizsgálat alá](#)” a Del Ponte és Marty által még csupán feltételezett bűncselekményeket. A SITF további érdeme, hogy együttműködési megállapodásokat kötött a környező országokkal (beleértve Szerbiát), helyi és nemzetközi szervezetekkel (Europol, ICTY) és uniós tagállamokkal is. Kiemelendő a tiranai parlamenttel megkötött [megállapodás](#), ugyanis a SITF is azt találta, hogy a szóban forgó bűncselekmények nagy részét Koszovó területén kívül, Albániában követték el.

1 A jelentések elkészítését több tényező is megnehezítette. Egyrészt a konfliktus óta eltelt másfél évtized alatt sok bizonyíték semmisül(hetet) meg, másrészt a tanúk egy része elhalálozott vagy személyük/tartózkodási helyük nem beazonosítható, valamint politikai indíttatású megfélemlítéseknek vannak kitéve. Utóbbi a mai napig jelentős problémát jelent a koszovói igazságszolgáltatásban.



Bár a SITF jogosult volt vádat is emelni, arra nem került sor, ugyanis ekkor még nem volt kifejezetten erre a célra létrehozott koszovói bírói fórum. A SITF munkájának lezárulta után így megkezdődhetett a KSC felállítása.

A TÖRVÉNYSZÉK LÉTREJÖTTÉNEK POLITIKAI KÖRÜLMÉNYEI

A bírói fórum létrehozása elhúzódó, politikai vitákkal terhelt időszakot eredményezett. A Törvényszék felállítása ellen számos koszovói albán politikai tiltakozott; az akkori kormánypárt több tagja is nemtetszését fejezte ki. Elsősorban az UÇK által vívott tiszta és igazságos háború nimbuszának „lerombolásával”, illetve albánellenességgel (és így szerb- és oroszpartisággal) vádolták a KSC-t. A bírói fórum célja azonban – ahogyan azt korábban már a SITF is [kiemelte](#) – nem a történelem újraírása: a fegyveres konfliktus utáni események már nem Koszovó függetlenségének kivívására, hanem a társadalom egy meghatározó része ellen irányultak. A Törvényszék pedig nem az UÇK-t mint szervezetet, hanem annak bizonyos bűncselekményeket elkövető tagjait kívánja felelősségre vonni. (Ettől függetlenül a mai napig megfigyelhető, hogy az egykori UÇK vezetők saját nevüket „összeforrasztják” a szervezet egészével, valamint Koszovó függetlenségének kivívásával.)

A KSC és az SPO létrehozásához két jogi aktus járult hozzá. A koszovói elnök és az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője közötti, 2014. április 14-ei [levél-váltást](#) a koszovói parlament április 23-án nemzetközi szerződésként ratifikálta, majd a kormány 2015. március 7-én dolgozta ki a koszovói alkotmány azon [módosítási javaslatait](#), amelyek lehetővé tették az intézmények [felállítását](#). Ezt követte a parlamenti ratifikáció. A júniusi első szavazáson azonban [hiányzott](#) a módosítások elfogadásához szükséges kétharmados többség: az ellenzék Koszovó szuverenitásának megsértésével, illetve a koszovói igazságszolgáltatási rendszerbe való beavatkozással vádolta a felállítandó KSC-t. A sikertelen alkotmánymódosítás erőteljes nemzetközi nyomásgyakorlást [eredményezett](#), elsősorban az Egyesült Államok és az Európai Unió (EU) részéről. Az EU szerint a Törvényszék felállítása Koszovó uniós integrációjának tétje: ha a KSC nem áll fel, akkor a Stabilizációs és Társulási Megállapodás (*Stabilisation and Association Agreement*) és a vízumliberalizáció sem valósulhat meg. E két téma akkoriban meghatározó célkitűzése volt Pristinának, így az „ultimátum” jelentős mértékben hatást tudott gyakorolni a politikusokra.

A koszovói parlament végül 2015. augusztus 3-án, 82 szavazattal [hagyta jóvá](#) a Törvényszék felállításához szükséges alkotmánymódosításokat, illetve fogadta el a KSC és az SPO működését szabályozó [törvényt](#). Hajredin Kuçi egykori igazságügy-miniszter a KSC létrehozását politikai kompromisszumnak [tekintette](#): ha a koszovói parlament elutasította volna annak létrehozását, félő lett volna, hogy Oroszország kezdeményezte volna az ENSZ BT-n belül egy nemzetközi

büntetőbíróság felállítását. Ebben az esetben pedig Koszovónak és az országot támogatóknak sokkal kevesebb beleszólása lett volna az intézmény szervezeti-működési mechanizmusába.

A bírói fórum felállítása így kettős célt tölt be: egyrészt a háború alatt és azt követően elkövetett bűncselekményekért felelős személyek felelősségre vonását, másrészt az ICTY által hagyott igazságszolgáltatási szakadék áthidalását. Utóbbi az átmeneti igazságszolgáltatás tekintetében, regionális kontextusban is előremutató teljesítményként könyvelhető el.

A TÖRVÉNYSZÉK JOGHATÓSÁGA, FELÉPÍTÉSE ÉS MŰKÖDÉSE

A KSC és az SPO felállításának négy jogforrás az alapja. Első lépésben a koszovói parlament által nemzetközi szerződésként ratifikált 2014-es [levélváltás](#) nemzetközi jogi kötelezettséget teremtett Koszovó számára a bírói fórum létrehozására. Az ezt lehetővé tévő [alkotmánymódosításokat](#), valamint a szóban forgó intézményeket felállító [törvényt](#) 2015 augusztusában fogadta el a koszovói törvényhozás. Ez utóbbi értelmében a koszovói igazságszolgáltatási rendszeren *belül* felálló KSC és SPO feladata a levélváltás alapján vállalt kötelezettségek teljesítése, vagyis büntetőeljárások lefolytatása „a koszovói konfliktus alatt és azt követően elkövetett súlyos, nemzetközi és határon átnyúló bűncselekményekkel kapcsolatban”. A büntetőeljárás részleteit a 2017. március 17-én [meghozott](#) Eljárási és Bizonyítási Szabályzat tartalmazza.

A törvény 3. fejezete a Törvényszék joghatóságát részletezi. A szervezet *időbeli joghatósága* az 1998. január 1-je és 2000. december 31-e közötti periódusra terjed ki. Ez az időszak egyaránt magában foglalja a fegyveres konfliktus aktív szakaszát és az azt követő – az ICTY joghatósága alá már nem tartozó – közel másfél éves intervallumot. *Tárgyi joghatósága* az emberiség elleni bűncselekményeket, háborús bűncselekményeket, valamint azon bűncselekményeket fedi le, amelyek a kérdéses időszakban hatályos büntető törvénykönyv(ek) értelmében büntetendők (voltak). Ami a *területi joghatóságot* illeti, a területnek olyan bűncselekmények kapcsán van joghatósága, amelyeket Koszovó területén követtek el vagy kezdtek meg. Utóbbi különösen fontos, hiszen a bűncselekmények egy részét – ahogyan arról a Marty-jelentés és a SITF is beszámolt – Albániában követték el. A Törvényszék csak olyan természetes személyekkel szemben járhat el, akiknek (a vizsgált időszakban) koszovói/jugoszláv állampolgársága van (volt), illetve akik ilyen személyek ellen követtek el bűncselekményt. Az, hogy a személyi joghatóság természetes személyekre kiterjed, de jogi személyekre vagy személyek csoportjaira nem, igazolja, hogy a Törvényszék nem az UÇK mint szervezet ellen folytat eljárást. További előírás, hogy a Törvényszék joghatóságát a törvény 18. cikke alapján nem korlátozhatja a koszovói alkotmány értelmében adott amnesztia. Végezetül a jogszabály primátussal kiegészített *konkuráló joghatóságot* biztosít az



intézményeknek: a Törvényszék kamarái elsőbbséget élveznek a koszovói bíróságokkal szemben, valamint jogosultak az azok előtt zajló ügyeket saját hatáskörükbe vonni.

Habár a Törvényszék a koszovói bírósági szervezetrendszer része, a koszovói jog mellett számos nemzetközi jogi jogforrást is felhasználhat. A Törvényszék alkalmazhat például nemzetközi szokásjogot és emberi jogi szerződéseket is, beleértve az Emberi Jogok Európai Egyezményét (1950) és a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát (1966). Az emberiség elleni bűncselekményeket a jogszabály egy irányadó listában nevesíti (13. cikk), míg a háborús bűncselekményeket a genfi egyezmények (1949) egyes rendelkezéseinek megsértéseként határozza meg (14. cikk). A KSC a koszovói anyagi büntetőjog azon szabályait alkalmazhatja, amelyek a Törvényszék időbeli joghatósága által lefedett időszakban a jogrendszer részét képezték. Ez az 1976. évi jugoszláv és az 1977. évi koszovói² büntető törvénykönyv rendelkezéseit jelenti, ha azonban 1989 és 1999 júliusa/2000. október 27-e³ között megengedőbb szabályozás volt hatályban, azt kell alkalmazni. Fontos megjegyezni, hogy a törvény 17. cikkének értelmében a KSC senkit sem vonhat felelősségre olyan cselekményekért, amelyekért a terheltet az ICTY már jogerősen elítélte vagy amelyek tekintetében felmentette. Ennek értelmében pedig Haradinaj és Limaj korábban már lezárt ügyeit nem lehet e bírói fórum keretei között sem újrainyitni.

A KSC és az SPO felépítése szempontjából szembetűnő azok „nemzetköziesített” jellege. A Törvényszék a koszovói bírói struktúra mindegyik szintjéhez – elsőfokú bíróság, fellebbviteli bíróság, Legfelsőbb Bíróság és Alkotmánybíróság – hozzákapcsol egy-egy háromtagú kamarát, amelyek elsőbbséget élveznek, miközben maga a szervezet a koszovói bírósági rendszer részeként látja el feladatát. A Törvényszék (az SPO-hoz hasonlóan) teljes egészében nemzetközi személyzettel dolgozik: a bírákat az EU-tagállamai, valamint öt közreműködő állam – az Egyesült Államok, Kanada, Norvégia, Svájc, Törökország – jelölhetik egy 18 főből álló nemzetközi bírói listába. A Törvényszék elnöke a bírói listából rendel („aktivál”) bírókat meghatározott ügyekhez és szintekre. A KSC adminisztratív feladatainak ellátását a Hivatal (*Registry*) végzi, amelyen belül a Törvényszék Ombudsmani Hivatala és a Tanúvédelmi és Támogató Hivatal is helyet kap. Az Ügyészség a Törvényszéktől különálló intézmény, amely a KSC

- 2 Az 1974. évi jugoszláv alkotmány értelmében jelentősen kibővült Koszovó jogköre. Bár az alkotmány nem biztosított Koszovónak tagköztársasági státust (autonóm tartományként Szerbia része maradt), a gyakorlatban a kiválás intézményesített formáján kívül ugyanolyan jogosítványokkal rendelkezett, mint a hat tagköztársaság. Ennek értelmében saját büntető törvénykönyve lehetett, de eltérés esetén továbbra is a jugoszláv („központi”) kódex élvezett elsőbbséget.
- 3 Ezen három dátum a jugoszláv/szerb és koszovói történelem jogalkotás szempontjából is fontos időpontjaira vonatkozik. 1989-ben szűnt meg Koszovó autonómiája; ettől kezdve a jugoszláv/szerb törvények hatálya terjedt ki Koszovóra is. 1999 júliusával Koszovó nemzetközi igazgatás alá került, végül, 2000. október 28-án kerültek először megrendezésre az önkormányzati választások Koszovó területén.

joghatósága alá eső ügyekben saját, a koszovói rendvédelmi erőktől független (egyben nemzetközi személyizzelttel rendelkező) rendőrségével nyomozást folytat, valamint a Törvényszékhez vádiratot nyújt be.

Ezen a ponton érdemes kitérni a bírói fórum és az EULEX közötti összefüggésekre. Az EU biztonság- és védelempolitikai missziójának mindenkor vezetője – a 28. cikk (3) bekezdése alapján – az ún. kinevezésre jogosult hatóság (*appointing authority*). E feladatkörében jóváhagyja a nemzetközi bírói listát, valamint kinevezi a Törvényszék elnökét és alelnökét, a Hivatal vezetőjét és az ombudsmant. Az EULEX misszióvezetője, a svéd Lars-Gunnar Wigemark nevezi ki továbbá az SPO főügyészét és ügyészeit, továbbá operatív/technikai segítséget is nyújthat az SPO-nak. Az EULEX-nek biztosított különleges jogkörök nem új keletűek, hiszen már a SITF is a misszió keretein belül működött, azonban a bírák és ügyészek kinevezésével szerepe jelentősen felértékelődött. Ezért pedig még fontosabbá vált, hogy 2020 júniusában a misszió mandátuma egy újabb évre [meghosszabbításra](#) került.

A Törvényszék és az Ügyészség önállóságát biztosítja egyrészt, hogy teljes jogi személyiségük van. Ennek értelmében – hasonlóan a SITF-hez – megállapodásokat köthetnek államokkal, nemzetközi szervezetekkel és egyéb entitásokkal a feladataik megfelelő teljesítése végett. Másrészt a szervek saját, az EU által finanszírozott költségvetéssel rendelkeznek. Ez alapján a KSC és az SPO is teljesen független a koszovói költségvetéstől, és az államigazgatási szervek sem ellenőrizhetik azokat.

Az intézmények „áthelyezett” mivoltát az adja, hogy székhelyük Koszovón kívül található. A 2016. február 25-én Koszovó és Hollandia által kötött [megállapodás](#) értelmében a KSC és az SPO székhelye Hága. Az, hogy a bírói fórumok nem Koszovóban találhatók, valamint a koszovói állampolgárságú személyzet hiánya a szabad és tisztességes igazságszolgáltatást igyekszik elősegíteni. Az alig kétmillió országban továbbra is érzékeny téma a háború során (és azt követően) elkövetett bűncselekmények kérdése; emiatt sok tanút (és áldozatot) ért politikai indíttatású atrocitás, megfélemlítés. A kis földrajzi terület és népesség, valamint a (koszovói) albán klánstruktúrák kiterjedtsége miatt pedig könnyű beazonosítani a szóban forgó személyeket (és családjaikat); ez indokként szolgált az intézmény Koszovóból való „kiköltöztetésére”, valamint a tanúvédelmi program létrehozására is.

Az igazságszolgáltatási szervek koszovói és nemzetközi jogi „tulajdonságokkal” egyaránt rendelkeznek, amelyek elsődleges célja a befolyásmentes büntetőeljárások biztosítása. A könnyebb áttekinthetőségért az 1. számú melléklet a KSC és az SPO jogi kereteit kívánja táblázatos módon – a teljesség igénye nélkül – összefoglalni, míg az ezt követő kiegészítés a KSC előtti büntetőeljárást foglalja össze. Ezek segíthetnek a további, a KSC és az SPO munkájával kapcsolatos fejlemények értelmezésében és feldolgozásában.



1. melléklet.

Áttekintő táblázat a Koszovói Különleges Törvényszékről és a Különleges
Ügyészségről szóló [törvény](#) alapján

statútum	1. a koszovói elnök és az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője közötti levélváltás és ratifikálása (2014. április 23.) 2. a koszovói parlament által elfogadott alkotmánymódosítás és a KSC-ről/SPO-ról szóló törvény (2015. augusztus 3.) 3. Eljárási és Bizonyítási Szabályzat (2017. március 17.)
feladat	büntetőeljárás lefolytatása „a koszovói konfliktus alatt és azt követően elkövetett súlyos, nemzetközi és határon átnyúló bűncselekmények kapcsán”
tárgyi joghatóság	emberiesség elleni bűncselekmények, háborús bűncselekmények, a hatályos kódexek alapján büntetendő bűncselekmények
időbeli joghatóság	1998. január 1-je és 2000. december 31-e közötti időszak
területi joghatóság	Koszovó területén elkövetett vagy megkezdett bűncselekmények
személyi hatály	koszovói/jugoszláv állampolgársággal rendelkező természetes személy ellen, vagy az ilyen személy ellen bűncselekményt elkövető természetes személy ellen
alkalmazandó jog	nemzetközi szokásjog, emberi jogi szerződések; 1976. évi jugoszláv és 1977. évi koszovói büntető törvénykönyvek, kivéve, ha a szabályozás megengedőbb
konkuráló hatály	elsőbbiséget (primátust) élvez a koszovói bíróságokkal szemben
székhely	Hága (kétoldalú megállapodás alapján)
személyzet	kizárólag nemzetközi (27 uniós tagállam és öt közreműködő ország jelöl)
KSC bíróinak száma	18 (nemzetközi bírói lista)
KSC felépítése	4 kamara (a koszovói bírói struktúra mindegyik szintjéhez); Hivatal
EULEX szerepe	kinevezi: SPO főügyésze és ügyészek; KSC elnöke, alelnöke és bírái; Hivatal vezetője; ombudsman; SPO-nak operatív segítség

2. melléklet.

Ügymenet a 2017. március 17-én [elfogadott](#) Eljárási és Bizonyítási Szabályzat alapján (összefoglalás)

1. Nyomozás és vádirat előkészítése

- az SPO (főügyész, ügyészek) és a rendőrség a KSC joghatósága alá tartozó bűncselekményekkel kapcsolatban természetes személyek ellen nyomoz
 - o SPO jogkörei: nyomozás lefolytatása és bizonyítékok gyűjtése (felhasználhatók az SPO létrejötte előtt gyűjtött anyagok is); gyanúsítottak, sértettek és tanúk kihallgatása
- megalapozott gyanú esetén a főügyész vádat emel a KSC-nél

2. A nyomozási bíró (*pre-trial judge*)

- felülvizsgálja – elfogadja vagy elutasítja – a vádiratot
- a főügyész kérésére megbízást adhat ki letartóztatásra és a KSC-hez szállításra
- az első meghallgatás során ismerteti a vádiratot a vádlottal (a meghallgatások főszabály szerint nyilvánosak)
- tárgyalásra előkészíti az ügyet

3. A tárgyalás menete (elsőfokú kamara)

- a KSC elnöke az eljárás lefolytatására egy tartalék bírával kiegészített háromtagú tanácsot (trial panel) hoz létre
- a főügyész a tanács beleegyezésével visszavonhat vád(ak)at
- a tanács meghozza és nyilvánosan kihirdeti az ítéletet
 - o az ítéletet a tanács bírái többségének el kell fogadnia és indokolt véleménnyel kell ellátnia; emellé különvélemény csatolható
 - o legsúlyosabb büntetés: életfogytig tartó szabadságvesztés
- a szabadságvesztés letöltésének helyét a KSC elnöke választja ki az országok által felajánlott helyek közül

4. Fellebbviteli kamarák

- a főügyész vagy elítélt fellebbezhet
- nincs új tárgyalás
- a fellebbviteli kamara az elsőfokú ítéletet:
 - o hatályában fenntarthatja;
 - o hatályon kívül helyezheti, és az elsőfokú kamarát új eljárás lefolytatására utasíthatja;
 - o megváltoztathatja
- A Legfelsőbb Bíróság melletti kamara előtti eljárásra akkor van lehetőség, ha:
 - o a fellebbviteli kamara a felmentést elítélésre módosította, illetve
 - o a tanács vagy a fellebbviteli kamara életfogytig tartó szabadságvesztést szabott ki